

SLOVAN.

Štev. 4.

V Ljubljani, dne 24. januarja.

1884.

Vsebina: Adam Mickiewicz. — Nemščina — državni jezik! — Zdravniški pogovori. — N. V. Gógolj. (Dalje.) — Fran vitez Miklošič. (Konec.) — Narodnogospodarske reforme. — Pogled po slovanskem svetu. — Razne novice. — Politični razgled. — Tržne cene. — **Ilustracija:** Adam Mickiewicz.

Adam Mickiewicz.

Nova sijajna doba, kakeršne še ni bilo prej, se je začela v Slovanih v XIX. stoletju. Odlični Slovanje so se pokazali na slovanskem obzorju skoro v istem času kot sijajne zvezde voditeljice. Rusom se je porodil Púškin, a Poljakom Mickiewicz, dva preslavna moža, katera sta oživila slovstvo: ž njima se začenja preporod slovstva. Vzajemne ideje, katere so stresle vso Evropo iz prejšnjega smeru, probudile so tudi slovstvo v Čehih in južnih Slovanih.

Adam Mickiewicz, najslavnejši pesnik poljski, jel je probujati narod v jako ugodnih razmerah. Da je sploh mogla zasvitati sijajnejša doba v Poljaki, imenovati nam je tri glavne moči, katere so preporodile vse Poljsko ter olajšale novo slovstveno razvijanje. V prvi vrsti se je radikalno izpremenilo društvo: zmagal je demokratični element, kar je najznamenitnejše v XIX. stoletju po propadu poljske države in poljskih kraljev. „Szlachta“ je bila uničena, a na njeno mesto so stopili vsi nižji stanovi, priborivši si veljavo v novem društvu. V drugi vrsti se je razširilo duševno obzorje: nove ideje so prodrle v vse stanove,

kateri so posvetili svoje življenje korenitemu učenju.

Duša preporodu poljske literature je bil Adam Mickiewicz. Mickiewicz se je porodil v vasi Zaosvi pri Nowogródku 24. decembra leta 1798., kjer mu je bil oče odvetnik. Tu je leta 1812. gledal skozi deske očetovega vrta kot deček Napoleonovo vojsko, katera je šla na Rusko, kar se mu je utisnilo v srce tako globoko, da so mu spomini na Napoleona ostali neizbrisni. Po

dovršenih vseučiliških nauk v Wilni, bil je najprej za učitelja latinskega jezika na gimnaziji v Kownu. In ravno tu je početek njegovega slovstvenega delovanja, ko se je jel baviti samo s pesništvom, izvolivši si načelo, da je poezije treba iskati samo v resnici življenja. Dobro in korenito je prebral vse glavne moderne pesnike, na pr. Goetheja, Schillerja, Scotta, Byrona itd. Prvo delo je sicer

slabo (Zyma miejska 1818), ali skoro se je mladi pesnik vzpel tako visoko, da je postal zlasti mladini pravi vzor. Njegova oda „Mladini“, je postala poljska „Marseillaise“. Toda mladi pesnik je že zgodaj okusil sad britkega življenja. V vasi Płużany, nedaleč od Nowogródka se je seznanil s krasno „Marylo“. In unela se mu je globoka, neozdravna rana. O vsem tem je spisal tetralogijo: „Dziady“. „Grażyna“ krasna epska pesem, mu je poslednje mladostno delo.

Pet let je bival v Rusiji, v Petrogradu, kjer se je seznanil s Púškinom in z drugimi odličnimi Rusi in z najodličnejšo aristokracijo rusko. Nekaj časa je tudi bil v Krimu, kjer so se porodili krasni „Krimski soneti“.

v katerih nam riše pesnik poljske in ruske rasme tako živo in zvesto, da si je pridobil z njimi slavo in hvalo v Rusih in Poljaki. Leta 1828. je izdal v Petrogradu „Konrada Wallenrôda“.

Večjo polovico svojega slovstvenega delovanja je preživel Mickiewicz v Parizu. Tu je užival najprej srečne čase. Že leta 1834. je zagledal svetlo v Parizu „Pan Tadeusz“, jedno najboljših njegovih pesniških del. Leta 1839.

ga je poslal cesar s tajnim poslanstvom v Carjigrad, kjer je umrl še istega leta. Ali že drugo leto (1856) prenesli so častilci njegove kosti v Pariz (Montmorency), kjer počiva ta veliki pesnik poleg svojega rojaka Kniaziewiczza.

Mnogo njegovih pesmi je preloženih v druge jezike: ruski, češki, nemški jezik itd., in vsi so priznali z največjo pohvalo krasne umotvore največjega genija poljske literature.

Nemščina — državni jezik!

Zadnje čase pisarilo se je veliko o tako zvanem „Wurmbrandovem“ predlogu in ni ga skoro časnika v Avstriji, ki bi se ne bil pečal s tem predlogom in z osebo dvornega svetovalca Lienbacherja, kateri hoče o ti priliki Wurmbrandu po kolenih priplezati do ministerskega sedeža. Omenjeni predlog ne namerava ničesar drugega, nego ustanoviti zakon, kateri bi nemški jezik proglasil za državni jezik, ter drugim jezikom za celo večnost odtrgal prihodnje razvitje v javnem življenji. Če se sprejme predlog štajarskega poslanca, potem je §. 19 ustavnega zakona od 21. decembra 1867. razdrobljen na tisočero koscev, in nenemški narodi izgubé še tisto malo podpore, katero jim je dajal do sedaj ta paragraf. Pri tem bi se odpravilo najvažnejše načelo naše ustave, katera se pa na srečo ne da tako lahko spremeniti, in zagadelj se nam ni bati, da bi Wurmbrand in Lienbacher še to malo zraka vzela, kar ga je nam pustila grofa Taaffeja spravoželjna vlada.

Ali tudi pri nas ne bode škodilo, če se javno izrečemo proti tendencijam, ki so se sedaj nepričakovano izsilile iz suhoparnega srca dvornemu svetovalcu Lienbacherju, proti tendencijam, katere bi z mrzlo slano obrile rade zelene slovanske livade po krasni Avstriji! Mislimo si, kake razmere bi nastale pri nas po Slovenskem, če dobé razdražene kohorte naših uradnikov zakon v roke, ki bi nemški jezik obdal s palisadami Wurmbrandove zisteme? Ali je še kdo tako najiven, ki bi veroval, da bi potem za slovenski jezik ostajal prazen najmanjši kotiček v javnem življenji? Pregnali so nam jezik izpred sodišč in brezuspešno smo se sklicevali na ustavnega zakona §. 16., ki je jamčil slovenščini jednake pravice v uradih, kakor jih uživa pri nas nemški jezik! Do sedaj

imeli so postavo proti sebi, in vender so nam bičali jezik s šibami; odsle pa naj imajo še postavo na svoji strani in škorpijoni, s katerimi se bode mesaril jezik slovenski, so spleteni! Slovenščina nima nikake prihodnosti več, in potem bi nikdar ne dosegla tiste popolnosti, katero ji želi visoki pisatelj, kateri daje sedaj lekcije v slovenskem jeziku po predalih uradnega našega lista. Člen 13. občnega sodniškega reda določuje z jasno besedo, da so v deželi navadni jeziki tudi sodniški jeziki. Kako se je zavijalo, sklepalo, a konečno so modri gospodje v resnici in to vkljub §. 19. ustavnega zakona izrekli: slovenščina se pred sodiščem rabiti ne sme. Sedaj pa dajte tem gospodom zakon o nemškem državnem jeziku v roke, in videli bode, kako ga razvlečejo, raztegnejo in raztolčejo, kakor se bajé raztolče zlat, da se potem z zlatimi penami pokrijeta lahko konj in jezdec! Pričetkom čutili bi mi novi zakon kakor tanko vrvico, katera bi nam vezala roke, potem bi se vrvica spremenila v težko verigo, ki nam bi težila noge, a konečno bi se veriga zopet spremenila v tanko vrvico, ki nam bi se okrog vrata metala, takisto kakor je pri obešanji navada!

Ali čemu daljšega razpravljanja? Najboljši dokaz, kak zajec tiči v Lienbacherjevem in Wurmbrandovem grmu je pač velikanska razburjenost, katera vlada sedaj med češkim narodom. Češki listi so jasno dokazali, da bi se s sprejetjem Wurmbrandovega predloga napravil prvi korak do razrušja Avstrije in še celo stara „Politik“ piše tako ostro in tako razljučeno da bi jednaka pisava med nami visokorodno ljubljansko uradno žurnalistiko do besnosti razdražila! In cesar se Čehi prenašati ne upajo, to naj bi prenašal maloštevilni in slabotni naš narod?

—r.—

Zdravniški pogovori.

Spisuje dr. Josip Derč.

II. O uzrokih bolezni.

(Konec.)

Životna toplota.

Glavni pogoj našemu obstoju biva v tem, da ima život enakomerno svojo gorkoto (temperaturo), kajti samo z gorkoto, katero nam daje naše telo, delujejo organi pravilno in redno. Gorkota našega života meri pri normalnem stanju okrog 37° C. Več ali manj kaže, da v organizmu ni kaj v redu. Zatorej zdravniki v novjšem času tudi večjo pozornost obračajo na temperaturo, nego na število udarcev žile.

Povedati mi je, po čemur je že marsikdo povpraševal, kako pa si vzdržuje človek temperaturo svojega života na enakomerni stopinji?

Rekli smo, da se v pljučah, kjer se kri spaja s kislecem, stvarja gorkota; in dejali smo dalje, da se vsi

deli života, kakor tudi njega površje, preskrbljujejo z gorko krvjo, katera pritaka po odvodnicah (arterijah), in katera kroži potem v vseh organih po tako zvani kapilarni mrežici. Vsakdo se o tem lahko prepriča, če drži svojo roko pred lučjo in skozi roko pogleda. Vidi se, kakor da bi bila sama kri pod kožo razlita.

Ali vender ni tako. Zares imamo pred sabo samo najtanjše cev v podobi mreže, v kateri se pretaka kri, kakor po cevih kacega vodovoda. Polagoma se te tanke cevčice ali laskovice zbirajo v večje (dovodnice), kakeršne se vidijo lahko na roki kot višnjevi traki, ki vodijo kri, zopet k srcu nazaj.

Da se gorkota, katera se nahaja v našem životu, kar hitro ne izgubi; da se život ne ohladi prenašlo, ob-

dan je na površji s slabimi prevodniki toplote, to je s tolščo, katera je pod kožo životu to, kar je železni peči od znotraj glina; torej zato, da se toplota prehitro ne izgubi.

Nasprotno lastnost od tolšče, katera toploto v telesu zadržuje, ima koža, katera se razprostira po vsem životu ter v telesu v preobilni meri nakopičeno toploto unanjosti očaja. Prisposobljati jo smemo zaradi njene gladkosti in svetlosti unanjemu plašču železne peči, kateri odvaja toploto iz našega telesa. Vrhu tega pa še

ima lastnost hlapenja, katero se navadno vrši, da še za to ne vemo, in le tačas zapazimo, kadar se spotimo.

Ta zadnja lastnost naše kože, to je hlapenje, pa je za človeški organizem od največje znamenitosti. Samo ta lastnost ohranja telesu enakomerno toploto. Ko je peč zdaj gorka, zdaj mrzla, ima naše telo zmiraj svojo temperaturo 37° C., ne meneč se ne za mraz ne za vročino. Po letu, v hudi vročini se potimo, na površji našega telesa se voda v hlape pretvarja, to je hladi.

N. V. Gógolj (1810—1852).

Spisal dr. Fr. Celestin.

(Dalje.)

II.) V Petrogradu se toži Gógolj, da teško razlikuje Rusa od tujca in da se povsodi vidi največ uradnikov in njihovih „departamentov“, „kolegijev“ itd.

a) „Névskij prospékt“. — Tu se opisuje življenje v tej glavni ulici in njegov upliv na častnika Pirogova in umetnika Piskaréva. Prvi zabavlja puste in dolgočasne gospodične srednjih krogov, odlikuje se na uradniških večernih zabavah ter se hvali s svojimi zmagami ženskih src. A mladi, ognjeni umetnik propada, ker ima plemenite težnje ter brez uspeha išče upliva na društvo: ono je preveč grobo, on pa zna samo bolj premišljevati in govoriti, a ne delati — kakor obče ljudje te vrste.

b) Drug tip umetnika v borbi s življenjem vidimo v povesti: „Portrét“. Reven uradnik Čartkóv iskreno ljubi umetnost, navdušeno dela — dasi je njegova soba hladna; dasi nima denarja ni za svečo, a gospodar ga goni še iz hiše. Slučajno dobivši denarja začne živeti veselo, ima elegantno stanovanje, podkupljuje novinarja, da ga hvali — in res uspeva v „svetu“. Ali plemenite težnje se gube, zamenja jih želja denarja in slave — celo kratke.

V drugem delu „umetnik“ pada v kremplje oderuha in propada zaradi „strašnega upliva oderuhovih oči“ — kar je seveda nekaj preveč — romantično.

c) Junak povesti „Šinelj“ — Bašmáckin — je ubog, pohleven uradnik. Vse njegovo življenje in jedina njegova radost je — prepisavanje listin. Boječ je in strašno raztresen; ali dober, vesten, delaven. Ali enakomerno, suho životarjenje ga tako otopi, da mu se vsi začno smejati. Nazadnje mu je glavna skrb, kako bi si prekrbel novo vrhnjo suknjo (šinelj), katere mu je treba, da ne zmrzne od mraza. Ta skrb je narisana posebno lepo.

Poleg Bašmáckina je opisan tip imenitnega in ne navadno strogega načelnika. Po značaji in naravi je bil sicer dober človek, ali velika služba ga je popolnoma izpremenila, da je postal top formalist — brez vsake žive misli.

d) Bašmáckinu je jako podoben junak „Zapisek norca“ Popriščin. On ponori dobivši veliko čast, da

sme sedeti v sobi ravnateljevi ter mu rezati peresa. Lepa soba, imenitni načelnik in krasota njegove hčere, vse to ga je popolnoma zmešalo. Ko ponori, zaljubi se v to hčer. Časi pa se mu vender vrača pamet in tedaj sodi dobro o ljudeh.

III.) V komediji „Revizór“ *) riše nam Gógolj življenje uradnika v malem okrajnem mestu. Uradništvo pričakuje sè strahom „revizora“ ter se pogovarja, kako bi se mu dalo skriti čim več „grehov“. Tu se javljata dva mestna klepetaća z nenadejano novico, da je revizor že tu in da se je nastanil incognito v gostilnici. Ali ta revizor je le prost petrograški uradnik, kateri je na potu zaigral denarje, pa ne more dalje. Mestni župan ga koj obišče, jako je ljubeznjiv ž njim ter ga nazadnje prosi, naj se preseli iz slabe gostilnice v njegovo hišo, kjer ste mati in hči ljubeznjivi ž njim — kolikor samo moreti.

Pokažejo se potlej razni uradniki; tožijo drug drugega ter podkupljujejo — revizora. Tudi kupci se britko tožijo na župana — razbojnika, kateremu ni nikoli dosti: revizor jemlje tudi od njih denarja, razodene svojo ljubezen materi in hčeri ter obskrbljen z denarji — odide.

Župan in njegva rodbina seveda ne vedo, da je revizor pobegnil ter se jako veselé, da je tako imenitna oseba snubila hčer. Prihajajo znanci in med njimi tudi poštar z listom krivega revizorja, v katerem se ta svojemu prijatelju posmehuje neumnemu uradništvu. Vsi se jeze in nedvojbena novica, da je prišel pravi revizor, povišuje prizor do pravega — tragikomizma.

V vsi komediji ni — razven kupcev — ni jedne čiste osebe. Za to so se strašno jezili na njo in na pisatelja 1.) predstavitelji starih nazorov in 2.) vsi, kateri so bili podobni tipom, narisanim v komediji. Kakor iz jednega grla so začeli kričati, da se taka kleveta o Rusiji ne sme trpeti ter so se nadejali prav za trdno, da bo prepovedana. Nego car se je sam zavzel za njo tako, da so jo mnogokrat igrali, še bolj pa brali. Pisatelja pa so uvrstili kar med najboljše ruske pisatelje.

*) To krasno komedijo bode v slovenskem prevodu Ivana Vesela izdalo „Slovensko dramatično društvo“ in se bode članom društva poslala z ostalimi knjigami za leto 1883. Uredništvo.

(Konec prihodnjic.)

Fran vitez Miklošič.

(Konec.)

Takisto se je Miklošič iskreno potezal za slovenske šole, za katere si je pridobil velikih zaslug. Kot izvrsten detovoj je zahteval in predlagal ministru Thunu, naj se v osnovne šole slovenske uvede samo slovenščina; dejal je tudi, da so naše šolske knjige pripravne tudi našim bratom Slovincem na Ogrskem, kjer so jih res imeli v šolah nekoliko časa.

To je bilo njegovo politično delovanje. Ako pa se ozremo na njegova znanstvena dela, moramo priznati, da se je Miklošič po orlovo kvišku vzdignil na najvišji vrhunec znanosti, da je danes učenjak nad vse učenjake, da je prvi učenjak v Evropi, kateremu ni vrstnika. In tako slavo si je pridobil Slovenec z raziskavanjem slovanskih jezikov, katerim je, osnovavši novo znanstveno šolo, pridobil občno veljavo v učenem svetu, da se morajo vsi učenjaki slovanski in neslovanski naslanjati na njegove nauke.

Ni nam moči zaradi tesnega prostora omenjati vseh resnic, katere nam je podal; ni nam moči navajati vseh del in spisov njegovih, katerih je tolika množina, da jih je samih lepa knjižnica. Zategadelj povejmo samo toliko, da je Miklošič raziskaval in še raziskuje vse slovanske jezike: da je po takem glavni ud velike verige, katera veže vse slovanske rodove: Miklošič je glavni zastopnik vseh rodovin slovanskih.

Za podstavo svojim učenim razpravam je vzel staro slovenščino kot najbogatejši slovanski jezik. Slovanske jezike razporeja Miklošič po tej vrsti. Slovanskih plemen je bilo četvero: 1) pleme staroslovensko, katero je imelo v devetem stoletju v Panoniji bogato cerkveno slovstvo, 2) pleme dacijsko, 3) bolgarsko in 4) naše slovensko. Ta plemena so si torej v najbližjem sorodstvu. Staroslovenski in dacijski rod sta že izumrla popolnoma: uničil ja je največ madžarski in rumunski narod.

Že v devetem stoletju in pozneje je bil slovenski element kulturna moč v Avstriji. Ker so posebno Slovenci že bili krščanje, bili so uplivni posredovalji kulture med zapadno Evropo in med Madžari. In to častno službo bodo opravljali tudi v bodočnosti.

Miklošič nas lepo uči v svojih delih, kako so ravno Slovenci, zlasti panonski Slovenci (naši prekmurski Slovenci so njih direktni potomci), krščevali Madžare. To kulturo so jim mogli dati Slovenci, ker so bili njih sosede, od katerih so se bili tudi Madžarji naučili mnogo lepih inko ristnih nauk. Torej Slovanje, a ne Madžarji, kakor je trdil ogrski minister, bodo tudi odslej izvrševali to kulturno nalogo v Avstriji.

Ko so še bili Slovanje na Grškem pred 300 leti, dobili so Grki izmed vseh narodov največ kulture od Slovanov. To stran življenja naših pradedov nam razlaga Miklošič jasno ter sklepa, da ima slovanščina v sebi toliko razvojno moč, da ima prednost pred vsemi ostalimi narodi v Evropi. Zato upamo, da je ravno slovanščina tista kulturna posredovateljica, katera veže in združuje zapadno Evropo z istočno.

Toda Miklošičevo znanstveno delovanje je še širše in večje. Preiskaval je namreč tudi rumunski, arbanaški, novogrški, madžarski in ciganski jezik s toliko korenito učenostjo, da so njegove trditve obveljale za vselej.

Tako odličnega moža spoštujejo in česté vsi učenjaki v Evropi, akademije, učena društva in cesarji. Naš cesar mu je podelil plemstvo, imenoval ga dosmrtnega uda gosposke zbornice; on je dvorni svetnik, viteštvo so mu podelili avstrijski, nemški in ruski cesar; lani mu je podelil srbski kralj Milan red sv. Save. In kdo bi še omenjal vseh brezštevilnih časti, saj so jih častiti bratci brali o sedemdesetletnici, torej naj še samo omenimo, da ga je Radomerščak in bela Ljubljana izvolila za častnega občana.

Naposled mislimo, da smo ustregli častitim bralcem svojim, da smo vrsto odličnih Slovanov začeli ravno z najodličnejšim Slovanom, kateremu se poklanja vsa učena Evropa in katerega častiti imajo največ uzroka vsi Slovenci, boreč se za iste ideje, kakor nekđaj Miklošič. Naj torej živi slovenska celokupnost! Živela slovenska vzajemnost!

Narodnogospodarske reforme.

II.

Da se je to spoznalo tako kmalu, prouzročile so pač največ nenaravne razmere, katere so nastale vsled postavno priznane vsemogočnosti kapitala in vsled brezozirnosti, s katero so kapitalisti postopali proti onim, kateri so jim morali služiti, ker so bili sami, ki ponajveč niso imeli družega, nego zdravje, bistre glave in pridne roke: preslabi, da bi bili stopili z njimi v konkurencijo. To je seveda moralo konečno prouzročiti odpor v vrstah teh modernih sužnjev in nasledek tega je bilo tisto gibanje, katero so splošno nazivali: socialno vprašanje.

To gibanje se je pojavljalo na raznih krajih in na razne načine; promicateljji njegovi bili so sedaj zmerni, sedaj brezozirni; tu spravljivi, tam nepopustljivi. Zato so

temu gibanju na raznih krajih pripisovali razno znamenitost; a v tem so polagoma mislili jednako vsi bistri sodeči državniki: da bode to gibanje nevarno zdanjemu redu človeške družbe in razvoju državnega življenja, ako se ne ukrene nič, da se mu odvzame glavni povod.

Od tod tedaj vsa prizadevanja, katera opazujemo v poslednjih letih skoro po vseh državah, in katera merijo na to, da bi se zboljšala usoda onim osebam, katere služijo na temelji velikega kapitala sezidani obrtnosti. Tudi v našo državo pluskajo valovi narodnogospodarskih reform, katere so izražene v novi obrtni postavi in sedanjih vladinih predlogi o odgovornosti za slučaj ponesrečenja in v prisiljenem zavarovanju delavcev.

Mi bomo o vsem tem obširneje izpregovorili v nekaterih prihodnjih člankov. Priznavamo pa že danes, da nas vsa ta prizadevanja jako vesele in prepričani smo, da bode skoro potreba še naprednejših naprav.

Samo nekaj, česar smo že v prvem članku omenili, nam ni in nam tudi ne more biti po godu. To namreč, da se premalo ozira na imenitni kmetijski stan. Pač se je tu in tam čulo, da vlada pripravlja za državni zbor važne predloge, katere bi mogle ustavljati propad od leta do leta hirajočega kmetijstva. Nekaj se je sicer — priznavamo to prav radi — v poslednjih letih, posebno odkar ima večino v državnem zboru konservativna stranka, tudi že zgodilo, a izdatnih reform pogrešamo še vedno.

Poljedelski stan je tedaj za zdaj še brez zaslombe in to bode bržkone še ostalo nekoliko desetletij; kajti človeštvo je in ostane tako, da v svoji slabosti in za-

slepljenosti skuša prej odpravljati malenkostne nedostatke, nego velike napačnosti. Zato pa poljedelskemu stanu ni še obupati. Pač pa se mu je lotiti resno delovanja v zboljšanje svojih razmer. Pri tem delovanju bodo ga podpirali vsi oni neoficijalni faktorji, kateri spoznavajo važnost njegovo za splošni napredek in narodni obstoj; podpirala ga bode pa tudi ona naravna moč, katere ima sveži ta stan vedno in o vseh okoliščinah največ v sebi. Ker pa noben napredek ni tako trajen, kot oni, ki nastane po lastni marljivosti, ni dvojbe, da bode tako samosvestno poslovanje dotičnih merodavnih faktorjev imelo najugodnejše nasledke.

Tudi mi si bomo prizadevali opozarjati v prihodnjih člankih na nekatere imenitne zadeve, ki jih je treba zboljšati v prid poljedelskega stanu; poleg tega pa bomo tudi navajali pota, po katerih bi se dalo to doseči.

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

(Našim gospodom državnim poslancem.) Pred nekaj dnevi imenovalo je ministerstvo obrtnega nadzornika za Štajarsko, Koroško, Kranjsko, Primorje in Dalmacijo. Ako se le površno pogleda na zemljevid, spoznati se mora, da bi bil temu obrtnemu nadzorniku najpripravnejši sedež v Ljubljani, katera je nekako v sredini ozemlja, za katero je imenovan. Vender mu je ministerstvo določilo sedež v Nemškem Gradcu. To bi se po naših mislih bilo dalo odkloniti, ako bi bili naši gospodje državni poslanci na merodavnem mestu posredovali, predno so se imenovali obrtni nadzorniki.

Naj pa ne zamudé na enak način tudi prilike, da varujejo koristi ljubljanskega mesta, kranjske dežele in slovenskega naroda sedaj, ko se ima izvršiti decentralizacija državnih železnic. Obžalovati bi morali, ko bi bilo resnično, kar se govori v tej zadevi po Ljubljani o eksekutivnem odboru in gospodih državnih poslancih. Da so te govorice vsaj nekoliko opravičene; vidi se že iz tega, ker predsedništvo mestnega zastopa doslej še ni odposlalo c. kr. trgovinskemu ministerstvu one prošnje, katero je mestni zastop v svoji seji dne 21. decembra 1883. jednoglasno sprejel in s katero je prosil, naj bi se v Ljubljani določil sedež ravnateljstva za južne proge drž. železnic.

(Č. g. B. Raič) je ravnokar naznanil svoj program, v katerem nam je, ko bi se izvršil, zagotovljen popolnoma narodni obstoj. Glavne točke programu so: „slovenski paralelni razredi na dolenje štajarskih gimnazijah; vsi gimnazijski in realni učitelji po vsem Slovenskem morajo biti zmožni slovenskega jezika v pismu in besedi. Učiteljišče v Mariboru bodi za Slovensko Štajarsko slovensko, a nemščina kot obvezni predmet. Za Slovence naj se ustanovi oddelek deželnega šolskega svetovalstva v Gradcu, in ta oddelek naj se preseli na dolenje Štajarsko. Za slovenske pravnike naj se osnujejo v početku l. 1884/5 na graškem vseučilišči stolice, da se bodo nekteri predmeti razlagali v slovenskem jeziku. Vsi uradniki na Slovenskem morajo znati slovenski v pismu in besedi.

Še veliko tega je, kar bo zagovarjal g. B. Raič, najrednejši naslednik Hermanov. Dne 27. t. m. bode zborovalo „Slovensko društvo“ v Šmarijah, kamor je tudi povabljen č. g. B. Raič, da bode razlagal svoj politični program.

(Objava) v zadevah „Slavjanskega Almanaha“. Kot bivši izdajatelj „Slavjanskega Almanaha“ prosim vse one g. naročnike, kateri svoje predplačnine na drugi letnik še niso povrnene dobili, naznaniti mi kraj, kam naj jim dotični znesek vrnem. Kdor še nima prvega letnika in si ga želi mesto povrnitve predplačnine za drugi letnik, lahko mu ustrezem. Posebno pa prosim vse gosp. dijake, kateri so mi poslali naročnino za drugi letnik, da mi pripošljejo svoje naslove. Kdor se mi ni oglasil v tej zadevi do konca tega leta, dovolil je, naj se izroči dotični znesek v prid „Narodnega doma“ v Ljubljani.

Ker nekaj naročnikov na prvi letnik še ni poplačalo naročnine, prosim jih ob enem, da to storé, ali da izrečno dotične novce darujejo „Narodnemu domu“ v Ljubljani.

Prijetno bi mi bilo, da to mojo objavo ponatisne nekoliko čeških, bolgarskih in drugih slovanskih listov.

V Kremzi (Krems a. d. Donau), 20. januarja 1884.
Radivoj Poznik.

(Kranjske kmetijske družbe izredni občni zbor) bode 30. dne t. m. Ker bodo na drevnem redu poleg volitve tajnika, za katero mesto kandiduje marljivi in sposobni potni učitelj g. Ernest Kramar, tudi še drugi za napredek kmetijstva jako znameniti predlogi, priporočamo naprednim gospodarjem, da se udeležé tega občnega zbora v obilnem številu.

(C. kr. deželni predsednik visokorodni gospod baron Andrej Winkler) bil je od 16. do 21. t. m. na Dunaji. Dne 17. t. m. sprejel ga je presvetli cesar v daljši avdijenci.

(„Laibacher Zeitung“) ni preteklo soboto in ponedeljek prinesla nikakega polemičnega članka, kar se je po Ljubljani splošno opazilo.

IZ Gorice, 20. jan. [Izv. dopis.] V dan 17. t. m. ob 11. uri zbralo se je v stanovanji tukajšnjega podpornega društva v občni zbor političnega društva „Sloge“ nad 40 društvenikov iz različnih krajev naše mile domovine. G. predsednik „Sloge“ dr. Josip vitez Tonkli pozdravi došle društvenike prav srčno poudarjaje v kratkem govoru, kaj je društvo v minolem letu storilo in koliko doseglo.

Tajnik g. vodja Povše poroča obširno in natanko o društvenem delovanju, naglašá posebno ustanovitev „goriške posojilnice“, otroškega vrta in volitve v državni

zbor ter omenja različnih prošenj in peticij do visoke vlade v različnih zadevah.

Denarničar g. Jeglič poroča o finančnem stanju društva, katero je dosti ugodno, prebere dohodke in troške za prvi otroški vrt v Gorici ter podaja proračun za loto 1884. gledé društva in otroškega vrta.

Na to so se obravnavale peticije do visoke vlade za uvedbo deželnega kulturnega sveta po vzgledu družih dežel, za popravo, razširjanje in zravnavanje cestnih prog v tolminskem, kanalskem, kobaridskem, cerkljanskem in bovškem okraji, kar bi stalo blizo 200.000 gl.; dalje prošnja do visoke vlade, da bi blagovolila sprejeti otroški vrt v svojo režijo ter skrbela tudi za otvorjenje drugega, ker je prvi že prenapolnen. Občni zbor je dalje naložil novemu odboru, kateri je pa še največ iz prejšnjih odbornikov in kateremu je zopet predsednik dr. Josip vitez Tonkli, da preučí vprašanje gledé poprave in razširjanja cest na Ipavskem in na Krasu in da pobira date za osnovo začetnih slovenskih šol v Gorici. Ko se je bavil torej odbor v preteklem letu ponajveč z duševnim napredkom na Goriškem, ima nalogo, da posveti svoj trud in upliv sedaj gmotnim in nekaj duševnim interesom goriških Slovencev. Nalogo minolega leta je jako dobro izvršil; hotel Bog, da bi bil tudi letos tako srečen!

Iz Ptuja, 12. januarja. [Izv. dopis.] (Staroslovenščina v kn. vl. bogoslovskem semenišči mariborskem.) 1882. leta meseca oktobra poslal je haloški župnik B. R. prevzvišenemu knezovladiki labodskemu zasebno pismo prošnjo: naj se, kakor so sklenole nekatere duhovniške skupščine, staroslovenščina poučuje v kn. vl. bogoslovskem semenišči mariborskem kot obvezni predmet za vse bogoslovce po dve uri na teden. Milostljivi rednik, posvetovavši se z ravnateljstvom bogoslovskega zavoda in z veleučnim g. dr. J. Pajekom, račili so tako odrediti: „Jaz morem za sedaj pouk staroslovenščine v bogoslovskem gojilišči kot svoboden in ne kot obvezen predmet dovoliti“, in g. dr. J. Pajeku naznaniti: ako se s tem skladate, namreč da se uči staroslovenščina kot neobvezni predmet, učinite dotični predlog. A g. profesor je bil samo za obveznost. In po takem spala je ta reč trdno spanje do vladikovinskega sinoda, kder ni bila med 17imi predmeti na dnevni red stavljena; zato ta nedostatek opazivši nekateri shodniki predlagali so v II. seji: „naj se staroslovenščina kot obvezni predmet poučuje v kn. vl. bogoslovskem semenišči mariborskem“. Stvar je bila izročena dotičnemu odboru na pretres in poročilo. V tretji sednici obredilo se je s pogledom na razne ovire, da se bode učila staroslovenščina na navedenem bogoslovskem zavodu kot svoboden predmet. Od one dobe mirovali so spet kogači staroslovenskega kolesnika: vsaj čital sem proročanstvo, da iz te moke ne bode kruheka, in to mi je bilo povod, da sem drugoč drznol se potrkati na blagosrčnost knezovladikino, kar je pomoglo, da je bilo naloženo ravnateljstvom in učiteljem bogoslovskim, da predlagajo in poročajo o tem in še drugem predlogu, oziroma svoje končno mnenje razkrijo, kar je glede na staroslovenščino tako storjeno: „Staroslovenščine morajo se učiti gojenci IV. in III. leta v sredo od 9—10. Gojenci II. in I. leta pa jako obloženi z obveznimi predmeti, jedva so pripravni za ta pouk.“ Tako je skončano po prečastnem g. ravnatelji in učiteljih bogoslovskih dne 21. decembra 1883; čemur so pritrdili knezovladika. In tako se bode s početkom drugega tečaja tega šolskega leta — staroslovenščina, posvečena papežem Ivanom VIII. pred tisoč leti, ponižno prikazala v svoji sijajni krasoti, vzvišenosti in dovršenosti I. sredo drugega polletja vprvič gojencem na Slovanem v najnovejšem bogoslovskem semenišči mariborskem. Slava! Solnce se prikazuje na vzhodu; trije modrijani priromali so od vzhoda, da se poklone svojemu izveličitelju.

Poleg tega še naznanjam, da se bode na istem bogoslovskem zavodu vrhu pastirkega bogoslovja, ukoslovja

in detovodja učila v II. polletji tudi razkladba sv. pisma stare in nove zaveze v slovenščini in vsakdanja premišljavanja vršila se v naši besedi. Presrčna zahvalnost za predično božičnico od slovenskega svečeništva in od vsega Slovanstva!

Z Bolškega, 20. dan jan. [Izv. dopis.] (Slovinci smo. — Spoznavajmo se. Slovanje smo: sramota, če bi se ne poznali mej seboj!) Slovenci smo, naš jezik je slovenski jezik. Res, da se je to ime po nekodi izgubilo v teku časa, v tolikih nezgodah, ki so jih imeli pretrpeti naši dedje: a vendar ostalo nam je! Z veseljem sem svoj čas bral pesem: „Slovenec sem! tako je mati d'jala?“ A žal! da o meni to ni veljalo; pri nas govore le Kranjec (Krajinec), kranjski! Pa zopet sem se zveselil: ko sem slišal pozneje govoriti beneške Slovence, Rezijane in prebivalce ob gorenji Soči. Ti rekajo: mi smo Sloveni, Slovenci! Jednako nas je poučil v prvem „Slovanu“ tudi dopisnik s Prekmurskega, da je tudi pri njih ostalo to ime. — Naši nasprotniki nas imenujejo zaničljivo Vinde,* — ali pa Kranjce; naš jezik kranjski. A vedeti imajo, da smo Slovenci; čas bi bilo, da bi si to jedenkrat zapomnili. Kranjci so le del Slovencev. Ker nas je le malo število in smo po nesreči še tako razcepljeni, ni čudo, da nas ohola nemška gospoda ne spoštuje. A čujte, dajmo času čas!

Poslušajmo, kaj nasprotniki o nas govore. Nasprotnik ima bistre oči, on najde prej naše pogrške in slabosti, nego mi. Poslušajmo ga, da bomo sebe spoznali. To nam je potreba v naše poboljšanje. In potlej bomo tudi znali, kaj in kako imamo odvrniti na to! Lužica ima poseben oddelek: „Druzy wo Serbach!“ — Jednako je priporočal tudi Světozor „Slovanskemu zborniku: naj bi priobčeval tudi to, kar mislijo o Čehih drugi pisatelji in ljudje. Spoznanje samega sebe je začetek poboljšanja. — Ker nam ima biti „Slovan“ nekak „Slovanski zbornik“ v malem, zato bi bilo dobro, da bi ga tudi v tem posnemal.

Slovinci smo betva, veja z mogočnega slovanskega debla. Nas je le malo — 1,367.094 (Lužica 1883. 4 l.) — a naši sorodniki so mogočni. Vseh skupaj nas je čez 100 milijonov. — Če je tedaj v naši mali družini mrzlo, pusto, temno, dolgočasno, stopimo do svoje rodovine, poj-dimo do njih na povasijo!

To se vender tiče, da izpoznamo svojo rodino. Ali ni to grdo, da nekateri svoje rodine še po imenu ne poznajo? „Kdo pa ste vi?“ je vprašal pred nekimi leti mladenič v D. priletnega moža. „Jaz sem tvoj ujec“ — bil je odgovor! Ta tedaj še svojega ujca ni poznal. Jednako neki Slovenci nič ne vedo, kaj je to: Hrvat, Srb, Bolgar, Rus, Rusin, Poljak, Lužičan, Čeh, Slovak. Tedaj še rodine ne poznajo, to ni lepo! — Jaz pravim tedaj: stopimo od svoje družine do svojih strijev in tetek, pa oglejmo si jih, potem bomo znali tudi doma kaj povedati; prijetno pripovedovanje vsakdo rad posluša. Vodi tedaj „Slovan“ naše Slovence, uči jih izpoznavati svoje sorodnike — rodino našo.

Jaz menim, da tebi ni treba tolike strogosti, kakor našim lepoznavskim listom: oni imajo drug namen, ti drug. Menim, da bi ne bil tak greh, če bi sprejemal v svoje predale posnetke (po drugih virih) pa tudi kar cele prevode takih spisov iz drugih slovanskih listov, kateri morejo pripomagati k boljši izpoznavi Slovanov. Saj so isto tako priporočali tudi zgoraj omenjenemu „Slovanskemu zborniku“. Vsak ne more govoriti iz svoje izkušnje, o kateri koli reči; trebé mu je tedaj pač drugih virov. Menda se tudi tako — vsaj nekaj doseže. — Slovan na dan! Ne bodi plašan, a bodi srčan! P—ov.

*) Ime, ki ga razlagajo učenjaki različno; toda znanost ni še nam podala o njem jasnega, pozitivnega odgovora. Z imenom „Wende“ so nas imenovali zaničljivo samo drugi rodovi, mi se sami tako nismo imenovali nikoli. Uredništvo.

Ostali slovanski svet.

(Prvi ustanovnik „narodnega doma“) postala je banka „Slavija“. Polovico ustanovnine, namreč 500 gld., plačala je te dni v društveno blagajnico. — Dasi z veseljem beležimo to vest, vendar ne moremo zamolčati, da je malo častno za nas, da se prvi ustanovnik ni našel v vrstah onih Slovencev, katerim je Bog podaril obilo imenja. Zato naj pa vsaj poskrbe, da se število ustanovnikov skoro pomnoži.

(Stare freske v Kremli.) Ko so se lanskega leta delale priprave za kronanje carjevo našli so slučajno v „Voskresenskom soborč“ (cerkvi v nebovzetja Gospodovega) v Moskovskem Kremli, jako znamenite freske, ki so bile že dvakrat prebeljene in prebarvane. Poklicali so slikarja Botkina, kateri je takoj spoznal veliko umetniško vrednost teh slik in jih sam oprostil s posebno pozornostjo prevlake, ki jih je zakrivala. Izdelali so te slike italijanski slikarji umbriške šole, ki so proti koncu 15. stoletja s Fioravantom, Markom Ruffom in drugimi stavitelji prišli v Rusijo, da pomagajo izpeljevati in dovrševati sijajne stavbe ponosnega Kremlja.

(V Pragi) osnovali so najodličnejši rodoljubi na dan starega leta 1883. odbor za nakupljenje krasne Brožikove slike „Jan Hus“ in to za češki muzej, ker se je inace bati, da bi ta za češki narod toli pomenljiva slika ne prišla v tuje roke. Vaclav Brožík je eden najslavnejših slikarjev čeških, vrlo nadarjen, od katerega se ima češki narod, s pogledom na umetelnikovo mladost, (porojen je 1852. leta) nadejati še krasnih umotvorov. Baš te dni je prinesel češki leposloven list „Ruch“ divno ilustracijo, posnetek druge Brožíkove slike: Petrarka predstavlja svojo Lavro Karlu IV. na papeževem dvoru v Avignonu. — Brožík je v dvorani mestnega magistrata v Pragi razstavil svoje slike; to razstavo je do 20. t. m. obiskalo čez 15.000 ljudi, in to s plačanimi ustopnicami. To je baje najbolj obiskovana razstava v Pragi, katere čisti dohodek se bode pridal fondu za nakupljenje zgoraj omenjene slike „Hus“.

(Rastislav Andrejevič Fadjejev), znameniti general in duhoviti pisatelj ruski, umrl je dne 12. t. m. v Odesi. Fadjejev je priobčil več samostalnih političnih in vojno-tehničnih spisov, izmed katerih so posebno prvi vzbujali svetovno zanimanje.

S svojimi vojno-tehničnimi spisi pospeševal je najizdatnejše reorganizacijo ruske vojne uprave, tako, da se po vsej pravici more imenovati regenerator sedanje vojne moči ruske. Bil je dalje časa tudi sotrudnik lista „Russkij Mir“ (Ruski svet), kateri si je ravno vsled tega vedel pridobiti za „Moskovskimi Vjedomostmi“ največji upliv na odločujoče kroge. V Fadjejevu izgubila je država genijalnega vojaka, publicistika veljavnega sotrudnika, slavjanofilska stranka pa jednega najiskrenejših pristašev. Zalovati imajo po njem tudi dosti uzroka balkanski Slovanje, posebno Bolgari, kajti tako prepričujejo in s tako prisrčno ljubeznijo ni pisal zanje doslej v Rusiji še nikdo, kakor Fadjejev. Umrl je v 58. letu svoje dobe.

(Zakonik za Črno goro.) Odeski „Vjestnik“ je poročal, da zлага profesor novoruskega vseučilišča g. Bogišić „Gradjanski zakonik“ za kneževino Črno goro po nalogu črnogorskega kneza Nikole I. Bogišić bo delo skoro dovršil in predložil knezu Nikoli.

(„Crnogorka“) bode ime novemu srbskemu listu „za književnost i zabavu“. List bo izhajal na Cetinji vsak teden po jedenkrat, uređoval ga bode Jovan Pavlović. Cena za Avstro-ogrsko 6 gld. za vse leto. „Crnogorka“ je že izhajala l. 1871. kot priloga „Glasa Crnogorca“, ali nastala je vojska, a list prenehal izhajati. Po krvavih dneh je nastala zdaj mirna doba. Jednakih srbskih listov je že več, ali Crnogorka misli, naj bode Črna gora, kakor je bila v junaški borbi, tudi zdaj v razumništvu vsem Srbom v zgled, posebno pa zategadelj „što je Črna Gora

zemljište djevičanstveno, nad kojim sija čisto sunce narodnoga duha, a pod kojim je zdravica čiste krvi narodne“.

(Drama črnogorskega kneza.) Na Cetinji so si sezidali Črnogorci gledališče, kjer so diletantje igrali dramo: „Kraljica Balkana“, katero je napisal knez Nikola I. Pri predstavi so bili navzočni knez in kneginja z rodovino, knez Karagjorgjević, diplomatski zbor in mnogo občinstva iz mesta in obolice. Najbolj znana in po vsem jugu razširjena pesem kneževa je „Onamo, onamo za brda ona“. Tako ima Črna gora, — „gnijezdo sivih sokolova“ — v knezu ne samo izvrstnega vojskovodjo, nego tudi pesnika, čegar prej omenjeno dramo so 15. jan. na Cetinji burno odobrvali vsi poslušalci.

(Hrvaško novinarstvo.) Preteklega leta je izhajalo 46. hrvaških novin; izmed teh lista: „Iskra slavjanske slobode“, glas čitaonice „Spavajući lav“, Buenos Aires, urednik dr. Dinko od Grisogono-Bartolazzi in „Narodni glas“. Kakor se letos kaže, zdi se, da bo hrv. novinarstvo še bolj napredovalo. „Sloboda“ preselivši se v Zagreb postala je dnevnik, a „Naša Sloga“ v Trstu tednik. Vrhu teh listov jih je o novem letu začelo petero izhajati v Zadru: „Stekliš“, „Obad“, „Iskra“ (pedag. list) in „Zora“ (književni časopis), „Narod“ v Spletu, „Svjetlo“ v Karlovcu. — Prve hrvaške novine so bile: „Kraljski Dalmatin“, katere so začele izhajati leta 1806. v Zadru.

(Kje domov miš.) Prihodnje leto bode petdeset let, kar je Škroup uglasbil prekrasno pesem: „Kje dom je moj“, katero so si prisvojili vsi slovanski rodovi, kakor naš slavni: „Naprej“. Čehi nameravajo osloviti petdesetletnico te pesmi, ter bodo o tej priliki uzidali spominsko ploščo v hišo v Brnu, kjer je Škroup uglasbil to pesem.

Iz Prage. [Izv. dopis.] (Konec.) Od začetka se ne mučimo posebno s slovnico; pač pa si dobro osvojimo izgovarjanje in potem izpišemo iz slovnice paradigmat — s prepisavanjem se stvar da najbolje zapomniti — in končno vse partikule. Te poslednje posebno zato; 1.) ker ima jedna ter ista partikula mnogokrat različen pomen; 2.) ker sploh jako pomagajo, da se stavek dobro razume. Po teh pripravah začnemo takoj čitati in sicer prevode, ravnajoč se po didaktičnem pravilu, da se ima neznana stvar oslanjati na znano. V ta namen rabili smo nekdanj sveto pismo; zdaj pa, ko imamo že mnogo prevodov slovanskih del, jemljemo rajše te v roke, kar ima posdbno to prednost, da se učimo globokeje in od vseh strani spoznavali slovanskega duha. Tako najpraktičneje berilo je n. pr. Vam, Rusom in nam „Babica“ od Božene Němcové, katero je na slovenski jezik izvrstno preložil Fran Cegnar, na ruski pa M. Petrovskaja. Ko tedaj Slovenec česko in rusko „Babico“ desetkrat prečita, da jo že skoro na pamet zna, naučil se je gotovo toliko češkega in ruskega jezika, da bode vsakega Čeha ali Ruse lahko razumel. Po tem branji začnemo se še le učiti slovnice, potem pa prelagamo svoje prejšnje berilo na slovenski, poljski, ruski itd. jezik, ter primerjamo svoj prevod s tiskanim izvornikom. Kdor ima časa, more se vsakega slovanskega jezika — izvzemši ruščine, za katero je zarad njenega naglasa treba več časa*) — naučiti se v teku treh mesecev.

Pri nas v Pragi more se vsakdo vsakega slovanskega jezika dobro naučiti. Na seučilišči učita slovanske jezike profesorja Hattala in Gebauer, na češki politehniko pa profesor Kolář. Poleg toga uči ruščino še profesor Vaňa v svojem salonu in mnogobrojni prijatelji ruskega

*) Gospod pisatelj sodi to s češkega stališča; Slovencu in sploh vsakemu Jugoslovanu pa je ruščina bliža, nego katera njenih severoslovenskih sester. Opomnja uredništva.

jezika imajo svoje društvo „Russkij kružok“, v katerem se vsak teden po jedenkrat shajajo v praktična predavanja in pogovore. V „ruskom kružku“ pojo se tudi ruski zbori, svirajo skladbe ruskih skladateljev na pianu ali v malem orkestru in po jedenkrat na mesec prirejajo njegovi člani predstavo kake jednoaktne igre. Prostore svoje ima „ruskij kružok“ v „Umělecké Besedě“, katera ima v svoji dvorani oder za gledališke predstave. Predsednik mu je deželni in državni poslanec dr. Vašatý in letni donesek njegovih členovih znaša po 3 gld.

Poleg „ruskoga kružka“ imamo tu zopet za prijatelje poljskega jezika „Kolo polskie“ in bolgarski dijaki ustanovili so si svojo „Sedjanko“. Društvo „Hrvat“ je prenehalo; slovenskih dijakov pa tu letos ni. — Semtertje oslavlja „Umělecká Beseda“ spomin kakega slovanskega odličnjaka in vabi na take slavnosti vse v Pragi stanujoče zastopnike slovanskih narodov. — Vidite, tako gojimo tu slovansko vzajemnost, tako živimo v Pragi slovanski!

Razne novice.

(*Tiskarske pomote.*) Pravijo, da stanujejo po tiskarnah neke vrste škratje, katerih posebno veselje je, ako morejo stavcem za tisek pripravljeni stavek kedaj tako zmešati, da jih osmešijo. Z ozirom na tiskarske pomote v poslednji številki „Slovana“, katerih urednik zaradi preoblega družega posla, lastnik pa vsled svoje odsotnosti iz Ljubljane, ni mogel neposredno pred natisom prečitati, skoro bi verjeli, da se je tudi v „Narodno tiskarno“ ugnezdil kedo iz imenovane škratovske rodbine.

V dr. F. Celestinovem spisu o N. V. Gógolji pokazil nam je namreč ime ruskega pisatelja Fon vizina (von Vizin) v Tonvizina, prekrstil slavnega Žukovskega brez daljšega pomislega v Žakovskega in konečno izmaknil iz imena slovečega pesnika in pisatelja Gribojedova mehčalni j.

V dopisu iz Istre prekrstil nam je na dalje zavedno in odločno hrvaško mesto Kastav, katero je prouzročilo isterskim Italijanom že marsikako preglavico, v Kastvo; iz dopisa iz Prage pa iztrgal v 21. vrstici od zgoraj pred besedami „namreč jednotni pisni jezik“ besedico „drugi“ ter tako napravil dotični pasus neumljiv.

Najbolje pa je razposajenost svojo dokazal v dopisu iz Odese, v katerem je v 15. vrstico na mesto številke XVII postavil XVIII; v 17. vrstico pa na mesto „hronografov“ krono z granatov. Vidi se iz tega, da je bil škratek, ki je vsled svoje razposajenosti nakopal stavcu dokaj neprijetnosti, aristokrat in v škratovski

državi pretendent po vladarski kroni, katera je, kakor nam je nehote ovadil, iz granatov, tedaj iz tako navadnega in vsakdanjega lišpa, na katerega še žid ne posodi veliko. — Vsakekor pa bomo poskrbeli, da se odslej ne prikaže več škratek s svojo krono k onemu stolu, pri katerem stavijo „Slovana“.

(*Ujeti redovniki in redovnice v Afriki.*) Znani Mahdi, novi prorok v Afriki, ujel je lani v El-Obeidu italijanske katoliške redovnike. Neki misijonar, kateri je nedavno prispel iz gorenjega Egipta v Kairo, pripoveduje, da skrbi po očetovsko za svoje jetnike, katerim je dal posebne šotorje ter jim daje tisto hrano, kakor svojim ljudem. Ko so bili redovniki v skrbi tistih 150 otrok, ki so jih že prej v krščanstvu odgojili, dal je Mahdi tudi te otroke dovesti v šotor, izročivši jih nadzorstvu misijonarjem.

(*Preparedane novice.*) V Avstriji je bilo o novem letu prepovedano 163 novin; izmed teh 47 italijanskih, 38 nemških (od katerih jih izhaja 17 v Pošti), 15 čeških (od katerih jih izhaja 8 v Chicagu v Ameriki — 1 češki list izhaja tudi v Berlinu. Češke novine so zabranjene zaradi socialistiške težnje, a 15 rumunskih in 14 srbskih novin je prepovedano s političnih razlogov. Prepovedana sta še 2 hrvaška lista, izmed katerih jeden „Iskra slavjanske slobode“ izhaja v Bueros-Aires, a ureduje ga znani domoljub dr. Bartolazzi. Od ruskih novin — da ne omenjamo drugih — je prepovedano samo 2.

Politični razgled.

Hrvaški zbor je zboroval samo kratko časa in storil je tudi jako malo. Ves čas so debatovali poslanci o adresah do kralja, katerih je predložila vsaka stranka jedno; vendar se stranke niso mogle združiti. Vsi so bili prepričani, da je ogrska vlada razrušila ustav; ali kaj ukreniti, da se kaj takega ne bi več zgodilo, o tem so mislile stranke različno. Za zborovanja so se stranke hudo napadale, zaradi česar je predlagal Lončarić, naj se Starčević v drugo izključi od zborovanja, kar se je sklenilo: toda zdaj so se škandali prenesli na ulico in mladi možje so metali v Lončarića gnila jajca zato, ker je predlagal izključenje Starčevićovo. Jedino, kar je storil deželni zbor hrvaški, je to, da je dal banu idemnitet za pol leta. Preložitev zborovanja je iznenadila vse poslance in ban Klueen je

bral cesarski reskript (ki ga je imel v žepu že od decembra) s trepetajočim glasom.

Ruski minister unanjih zadev se je v torek vrnil z Dunaja v Petrograd. **Giers** je bil na Dunaji dva dni. Giers ni imel politične misije, kakor poroča sodruknik „N. Fr. Pr.“, kateri je govoril z njim. Giers je posebno poudarjal, da še Avstrija ni imela vojske z Rusijo ter da se je tudi zdaj ni bati, ker je omenjeni sodruknik najivno prašal Giersa, kdaj bomo imeli vojsko z Rusijo.

Torek se je zopet sešel **državni zbor** na Dunaji. Smolka se je spominal našega pokojnega Hermana.

V državnem zboru pride te dni v pretres Wurmbrandov predlog o nemščini kot državnem jeziku. Kakor se zdaj vidi, bode večina imela dovolj glasov, da ga bo mogla zavreči.

Tržne cene v Ljubljani

dne 23. januarja:

Hektoliter: pšenice 7 gld. 96 kr., ječmena 4 gld. 71 kr., ovs 2 gld. 92 kr., soršice — gld. — kr., ajde 5 gld. 20 kr., prosa 5 gld. 53 kr., koruze 5 gld. 40 kr., krompirja 2 gld. 86 kr., leče 9 gld. — kr., graha 9 gld. — kr., fižola 10 gld. — kr.

Kilogram: goveje masti 95 kr., svinjske masti 86 kr., surove slanine 60 kr., okajene slanine 74 kr., masla 85 kr., govejega mesa 60 kr., teletine 56 kr., svinjine 52 kr., ovčjega mesa 38 kr. — 1 jajce 3 kr., 1 piščice 50 kr., 1 golob 18 kr., liter mleka 8 kr. 100 kilogramov: sena 2 gld. 23 kr., slame 2 gld. 5 kr.

Listnica upravnistva. — Gospodičini A. F. v P.: „Ljubljanski Zvon“ stane za vse leto 4 gld. 60 kr.: „Kres“ 4 gld.

„Slovan“ izhaja vsak četrtek popoldne. Cena mu je za celo leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se prodajajo po 10 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravnistvu, dopisi pa urednistvu na Kongresnem trgu št. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopisi ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvostopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se pa tiska večkrat, po dogovoru.